بەشی دووەم

مێژووی کوردو کوردستان

قۆناغی یەکەم: مێژووی کۆنی کورد

قۆناغی دووەم :مێژووی کورد لە سەدەکانی ناوەڕاست

قۆناغی سێیەم : مێژووی نوێی کورد

قۆناغی چوارەم : مێژووی هاوچەرخی کورد

قۆناغی یەکەم: مێژووی کۆنی کورد

أ- شارستانیەتی کۆنی کورد

دانیشتوانی کۆنی کوردستان لە ئەشکەوت ژیاون وەك ئەشکەوتی (شانەدەر، هەزار مێرد، زەرزی، قزقاپان)

دواتر یەکەم گوند لە نزیك چیای برادۆست و ئەشکەوتی شانەدەر بونیاددەنێن بەناوی (زاوی چەمی)، کە مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ دوازدە هەزار ساڵ بەر لە زاین، کەواتە یەکەم گوند لە مێژووی مرۆڤایەتی لە کوردستان بونیادنرا .

له دوای ئەمە ئیتر وردە وردە لە ناوچەکانی دیکەش لە گەڵ بەرەو پێشچوونی ژیان و زۆر بوونی دانیشتوان گوندی دیکەش دروستکران

لە گرینگترین ئەم گوندانەش:

- گوندی (چەرمۆ)یە لە نزیك چەمچەماڵ لە کوردستانی عیراق
- گوندی (نەمری) لە سنورەکانی باشوری شاری دهۆك
- لەم گوندانە دەست کرا بەکشتوکاڵ کردن و ئاژەڵ بەخێوکردن ، کەواتە یەکەم شۆرشی کشتوکالیش هەر لە کوردستان بوو.

ب- دانیشتوانی کۆنی کوردستان

أ -هۆزەکانی کۆنی کورد

لە کوردستانی کۆندا چەندین دەوڵەت و ئیمپراتۆریەتی دیار هەڵکەوتوون لەوانەش : سوئی(سوباری)یەکان ، لۆلۆبیەکان، گۆتییەکان ، کاشییەکان ، میتانییەکان ، هەروەها میدیەکانیش لە میللەتانی بە ناوبانگی کوردستانی کۆنن و لە سەرەتادا ، تا ماوەیەکی درێژ هەر لە سەر شێوەی هۆزو تیرە ی بچوك دەژیان .

ب- نەژادی کورد لە دیدی ڕۆژهەڵاتناسان و مێژوو نوسانی کورد

بیروبۆچونی ڕۆژهەڵاتناسەکان لە بارەی نەژادی کورد لە یەك ناچێ و لە سەر زۆر شت ناکۆکن . بۆ نموونە نەژادی کورد بە بۆچونی ڕۆژهەڵاتناسی فەرەنسی (ژۆزێف پیتۆن) دەگەڕێتەوە سەر خالدییەکان ، کەچی بەڕای (گالان) کە ئەویش هەر فەرەنسییە دەگەڕێتەوە بۆ فارسەکان ئەمە لە کاتێکدا ڕۆژهەڵاتناسی دیکەی وەکو فرێزەری ئینگلیز کاردۆخەکان بە باپیرە گەورەی کورد دادەنێت .

هەرچی مێژوو نوسانی کوردیشە ئەوا :-

(محمد ئەمین زەکی) لە کتێبی (خلاصە تاریخ الکرد و کردستان)

ڕەچەڵەکی کورد دەگەڕێنێتەوە بۆ :-

1-دانیشتوانی چیاکانی زاگرۆس ، کە نەتەوەکانی (سوباری، لولوبی ، گوتی(جوتی- جودی) کورتی، کاسای(کاشی))، میتانی، خالدی ، هوری ، نایری) دەگرێتەوە ، ڕەچەڵەکی کۆنی کوردانن.

2-چینی هیندۆ ئەوروپییەکان کە کۆچیان کردووە بۆ کوردستان لە سەدەی (10پ.ز) لە کوردستان نیشتەجێبوون لەگەڵ دانیشتووانە ڕەسەنەکەی کە بریتیبوون لە (میدییەکان و کاردۆخییەکان) و نەتەوەی کوردیان پێکهێناوە.

ج- ناوی کوردستان له مێژوودا

کوردستان وەك ناوچە لە دێرزەمانەوە بوونی هەبووە پێش ئەوەی بە ئەم ناوە ناسراوبێت ناوی جۆراو جۆری بۆ بەکارهاتووە بۆ نموونە :

سۆمەری و بابلییەکان ناویان نابوو (کورتی)

ئاشوورییەکان ناویان نابوو (کورا قتیوم)

یۆنانیەکان ناویان نابوو (قاردو)

ڕۆمانیەکان ناویان نابوو (قاردشۆی)

عەرەبەکانیش ناویان نابوو (بلاد الاکراد) ، کە هەموو ئەمانە ئاماژە بوونە بۆ ناوچەکانی کوردنشین

مێژووی بەکارهێنانی وشەی کوردستان وەك زاراوەیەکی ئیداری و جوگرافی دەگەڕێتەوە بۆ سەرەتای سەدەی حەوتەمی کۆچی، کە بۆ یەکەمجار نووسەر (نورالدين محمد عوفى) لەکتێبی (لباب الالباب) بەکاریهێناوە

هەروەها جارێکی تر لە سەدەی دوازدەهەم (سنجر ملکشاه) سولتانی سەلجوقیەکان ناوی ویلایەتی(کوردستان)ی بەکارهێنا بۆ ئەو ناوچانەی دەکەوێتە نێوان ئازەربایجان و لورستانەوە. .

قۆناغی دووەم :مێژووی کورد لە سەدەکانی ناوەڕاست

سەرەتاکانی پەیوەندی کورد بە ئاینی ئیسلام